

Оцінка повсякденної активності чоловіків із травмами сухожилків згиначів пальців кисті

Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)

Постановка наукової проблеми та її значення. Особливу актуальність і складність із точки зору фізичної реабілітації мають травми кисті. Кисть як орган праці та відкрита частина людського тіла найбільш часто схильна до різних ушкоджень – аж до відчленування (травматична ампутація) [2].

Травмуються в більшості випадків люди молодого (працездатного) віку в розквіті фізичних і творчих можливостей. До розвитку мікрохірургії травматичне пошкодження руки було каліцтвом, що призводило потерпілого до довічної інвалідності й супроводжувалося тяжкими моральними та матеріальними наслідками як для потерпілого, так і для суспільства. Однак, незважаючи на інтенсивний розвиток і широке впровадження в практику мікрохірургічної техніки, кінцеві результати хірургічної реабілітації при важких травмах кисті в багатьох випадках не дають очікуваних результатів [1].

Однією з причин незадовільних функціональних результатів пластичної відновної хірургії при важких травмах кисті є недостатня увага до питань фізичної реабілітації: пізній початок, невідповідність засобів і методів кінезітерапії до характеру, тяжкості, рівня й давності травми [3].

У літературі малочисленні пропозиції щодо диференціації засобів і методів фізичної реабілітації хворих після хірургічного відновлення пошкоджених тканинних структур руки не дають змоги виконувати відновне лікування якісно та адекватно. Нечисленні й суперечливі наявні дані про роль у відновлювальному лікуванні комплексного використання фізичних та психолого-педагогічних засобів впливу. Усе це обґрунтовує актуальність проблеми, її велику медичну, економічну й соціальну значимість.

За даними сучасних досліджень, при травматичному ушкодженні верхніх кінцівок відбувається виражене зниження рухової активності. Тривало протікаюча травматична хвороба негативно позначається як на функції життєво важливих систем організму, так і на стані опорно-рухового апарату [2; 3].

Після травми на тривалий час порушується здатність до трудової діяльності навіть після хірургічного відновлення пошкоджених тканинних структур. У таких хворих, як засвідчили дослідження багатьох науковців, нерідко розвиваються важкі функціональні розлади [1].

Це негативно позначається не лише на трудовій діяльності, а й на психіці потерпілих, знижує їхню загальну та рухову активність, позбавляє колективу, ускладнює життя в родині. Поряд із фізичними та моральними виникають різні економічні й соціальні проблеми. Хворим, які отримали травму та втратили у зв'язку з цим працездатність, органи соціального забезпечення тривалий час виплачують грошову допомогу за лікарняними листками й листками інвалідності, витрачаючи на це величезні кошти [1; 3].

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розробка фізичних засобів і методів реабілітації, здатних попередити інвалідність та повернути втрачену працездатність, домогтися відновлення здоров'я й порушених функцій.

Завдання роботи – оцінити вплив комплексної програми фізичної реабілітації на загальну повсякденну активність травмованої кінцівки в чоловіків із травмами кисті.

Методи та організація дослідження. Для встановлення рівня функціонального стану кисті в чоловіків 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів, провели тестування за допомогою опитувальника МНҚ 63 пацієнтів чоловічої статі, середній вік яких складав $33,5 \pm 2,31$ років. Усіх обстежених пацієнтів поділено на дві групи. До першої (основна група) увійшли 33 чоловіки з травмами сухожилків згиначів пальців кисті, яким програма фізичної реабілітації проводилася за запропонованою нами авторською методикою. До другої групи (порівняння) увійшли 30 чоловіків із травмами сухожилків згиначів пальців кисті, яким фізичну реабілітацію проводили за стандартною методикою.

Усі обстежені пацієнти перебували на стаціонарному лікуванні в травматологічному відділенні Івано-Франківської міської клінічної лікарні №1.

Для комплексної діагностики повсякденної активності травмованої кінцівки ми застосували Мічиганський опитувальник щодо функції верхніх кінцівок (MichiganHandOutcomesQuestionnaire – МНQ), який є інструментом, що за допомогою результатів опитування пацієнтів із порушеннями функції верхньої кінцівки оцінює стан їхнього здоров'я. Тест МНQ містить шість блоків запитань (72 запитання), процес відповіді на які тривав приблизно 15 хв. Застосування цього опитувальника можливе в різних за кількістю пацієнтів вибірках [4].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Для комплексної оцінки функціонального стану верхньої кінцівки та для динамічного контролю результатів здійсненого відновного лікування за кількома напрямками в чоловіків 1-го зрілого віку, у тому числі й стану їхнього здоров'я, застосували опитувальник МНQ.

Результати опитування щодо загальної функціональної здатності верхніх кінцівок, які включали відповіді пацієнтів на запитання щодо задоволеності загальною функцією верхньої кінцівки, рухами в пальцях, у китиці, рівнем сили та чутливості, засвідчили, що рівень задоволення функціями травмованої руки в чоловіків ОГ складав 74,3 %, а в чоловіків ГП – 56,3 % ($p < 0,05$).

Результати опитування щодо ступеня порушення повсякденної діяльності через біль, які передбачали відповіді пацієнтів на запитання щодо можливості натискання на дверну ручку при відчинюванні дверей, підбирання монет, утримування склянки з водою, повертання ключа в замку, утримування сковорідки, показали, що рівень повсякденної активності травмованої руки в чоловіків ОГ складав 67,3 % і був достовірно більшим за такий у представників ГП, у якій цей показник дорівнював 47,3 % ($p < 0,05$).

Результати опитування щодо рівня зміни функціональної активності верхніх кінцівок через біль унаслідок травми, які передбачали відповіді пацієнтів на запитання щодо частоти виникнення болю в руці або китиці, інтенсивності болю в руці чи китиці, випадків порушення сну через біль, повсякденної активності через біль та щодо поганого настрою через проблеми в руці засвідчили, що рівень впливу болю на повсякденну функціональну діяльність чоловіків 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів пальців кисті складає 14,6 % у чоловіків ОГ і 28,3 % – у чоловіків ГП ($p < 0,05$).

Результати опитування щодо рівня зміни виконання роботи через захворювання верхньої кінцівки, які передбачали відповіді на запитання щодо можливості відкривання кришок на банках, застібання чи розстібання гудзиків, можливості застосування ножики й виделки під час споживання їжі, перенесення невеликих вантажів, миття посуду, волосся, зав'язування краватки, шнурків, вузлів, показали, що рівень виконання повсякденної роботи чоловіками 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів пальців кисті серед опитаних ОГ складає 91 %, а серед опитаних ГП – 79 %, що було достовірно меншим ($p < 0,05$).

Результати опитування стосовно рівня естетичної задоволеності верхньою кінцівкою через наявність чи відсутність захворювання після процесу фізичної реабілітації, що передбачали відповіді пацієнтів на запитання щодо задоволеності зовнішнім виглядом (естетичним) своєї травмованої руки, відчуття ніяковості через зовнішній вигляд травмованої кінцівки, можливостей депресивних станів із цієї причини, зміну соціальної активності через травму, показали, що рівень задоволеності естетичним виглядом травмованої кінцівки в чоловіків 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів пальців не змінився після процесу фізичної реабілітації. Незважаючи на те, що кінцівка мала шрами після виконаних операцій, пацієнтів це не хвилювало.

Результати опитування щодо рівня загальної задоволеності пацієнтами функціональною здатністю верхніх кінцівок, які передбачали відповіді на запитання щодо загальної функції травмованої кінцівки, рухів пальців, рухів у китицях, рівня сили та інтенсивності болю, зміни чутливості, показали, що рівень загальної задоволеності функціональною здатністю травмованої кінцівки в чоловіків 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів пальців кисті після застосованих програм фізичної реабілітації в опитаних ОГ складав 87,3 % і був достовірно більшим ($p < 0,05$), порівняно з таким у чоловіків ГП, де цей показник становив 68,9 %.

Результати комплексної обробки даних проведення опитування чоловіків 1-го зрілого віку з травмами сухожилків згиначів пальців кисті після процесу фізичної реабілітації представлено на рис. 1.

Як видно з результатів опитування, що наведені на рис. 1 загальна повсякденна активність травмованої кінцівки достовірно збільшилася після процесу фізичної реабілітації в обох групах пацієнтів, порівняно з такими на початку обстеження ($p < 0,05$). Проте її рівень у чоловіків ГП був

достовірно меншим за такий у представників ОГ ($p < 0,05$) і достовірно меншим за такий на здоровій кінцівці. Рівень загальної повсякденної активності в чоловіків ОГ, хоча й був меншим за такий на здоровій кінцівці, проте достовірної різниці цих показників ми не знайшли.

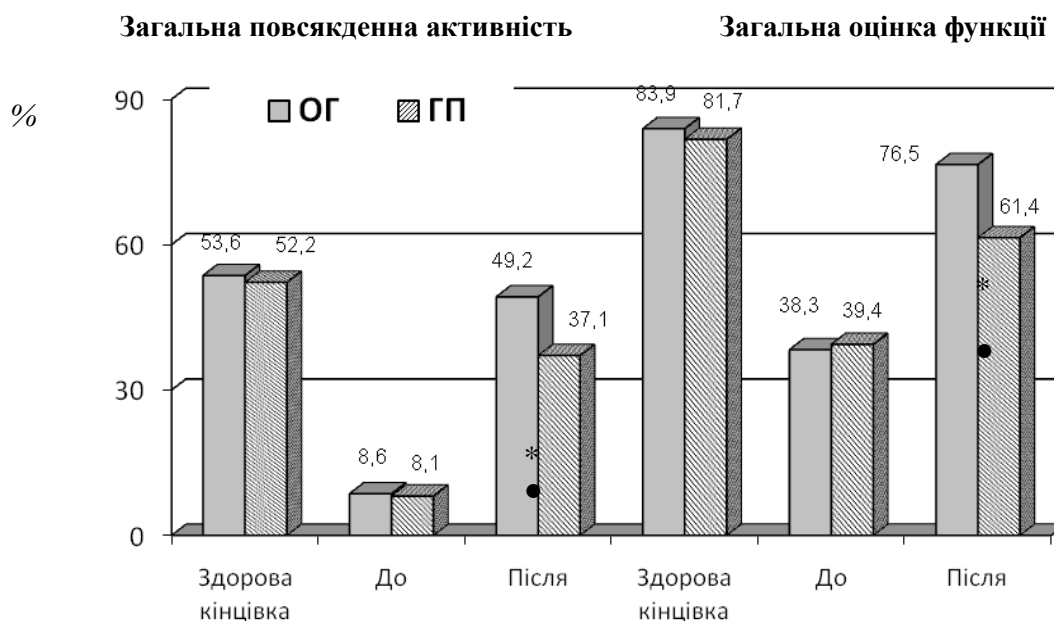

Рис. 1. Результати комплексної оцінки результатів проведення тесту МНҚ

Загальна оцінка функції травмованої кінцівки також достовірно збільшилася, порівняно з такою на початку обстеження в обох групах пацієнтів ($p < 0,05$). Проте в чоловіків ОГ загальна оцінка після реабілітації не відрізнялася від такої на здоровій кінцівці, а в чоловіків ГП – достовірно меншою, причому як порівняно з такою в чоловіків ОГ, так і порівняно з такою на здоровій кінцівці ($p < 0,05$).

Висновки. Застосована авторська програма фізичної реабілітації призвела до достовірного збільшення загальної повсякденної активності травмованої кінцівки в чоловіків ОГ, порівняно з такою в представників ГП (49,2 % проти 37,1 %; $p < 0,05$), та не відрізнялася від такої щодо здорової кінцівки. Загальна оцінка функції травмованої кінцівки чоловіками ОГ також була достовірно вищою, порівняно з такою в чоловіків ГП (76,5% проти 61,4%; $p < 0,05$) і не відрізнялася від такої щодо здорової кінцівки.

Перспективою подальших досліджень є вибір адекватних засобів і методів фізичної реабілітації пацієнтів із травмами сухожилків згиначів пальців кисті з метою підвищення рівня задоволеності повсякденною активністю травмованої кінцівки.

Джерела та література

1. Дорогань Д. Медицинская реабилитация больных с последствиями сочетанных травм кисти / Д. Дорогань, В. С. Овечкин, А. М. Бойко, В. Б. Макаров // Ортопед, травматол. – 2008. – № 1. – С. 132–134.
2. Кодин А. В. Кинезотерапия больных с травмами сухожилий сгибателей пальцев кисти / А. В. Кодин, С. Е. Львов // Реабилитация больных с травмами и заболеваниями опорно-двигательной системы. – Иваново, 1996. – С. 55–59.
3. Федосеев А. В. Оценка результатов лечения поврежденных сухожилий сгибателей пальцев кисти / А. В. Федосеев, В. В. Лапин, Д. С. Лобанов // Вестник травматологии и ортопедии им. Н. Н. Приорова. – 2003. – № 2. – С. 64–70.
4. Horton T. C. Social deprivation and hand injury / T. C. Horton, J. J. Dias, F. D. Burke // Journal of Hand Surgery. – 2007. – № 32B. – P. 256–261.

Анотації

У статті подано порівняльні результати проведення опитування чоловіків із травмами сухожилків згиначів пальців кисті за допомогою опитувальника МНҚ на початку обстеження та після застосування комплексної програми фізичної реабілітації. Доведено достовірно кращу ефективність застосованих відновних

заходів щодо оцінки загальної повсякденної активності травмованої кінцівки, порівняно з такими, що традиційно застосовуються в лікувальних закладах.

Ключові слова: травма кисті, реабілітація, повсякденна активність.

Ольга Липская. Комплексная оценка общей повседневной активности травмированной конечности у мужчин с травмами сухожилий сгибателей пальцев кисти. В статье представлены сравнительные результаты проведения опроса мужчин с травмами сухожилий сгибателей пальцев кисти с помощью опросника МНҚ в начале обследования и после применения комплексной программы физической реабилитации. Доказано достоверно лучшую эффективность примененных восстановительных мероприятий по оценке общей повседневной активности травмированной конечности по сравнению с такими, которые традиционно применяются в лечебных учреждениях.

Ключевые слова: травма кисти, реабилитация, повседневная активность.

Olha Lipska. Complex Estimation of the General Every Day Activity of an Injured Extremity of Men with Injuries of Flexor Tendons of Fingers. The article presents comparative results of the survey of men with flexor tendons injuries of fingers with the MHQ questionnaire at the beginning of the survey and after application of a comprehensive program of physical rehabilitation. It was proved significantly better effectiveness of remedial measures for estimation of the overall daily activity of an injured extremity compared with those which are traditionally used in hospitals.

Key words: wrist injury, rehabilitation, every day activity.